

ACTIVITATI ALE AGENTIILOR TURISTICE

SUMAR EXECUTIV

Pentru analiza curenta au fost agregate datele a 1.989 de companii care au depus datele financiare pentru anul 2016 si care au generat o cifra de afaceri consolidata de 1.798 MIL RON. Companiile din sectorul analizat (7911 Activitati ale agentilor turistice) au inregistrat in 2016 o evolutie pozitiva a veniturilor, acestea crescand cu 2% fata de 2015, cu toate ca numarul companiilor din sector a crescut cu 10%.

PUNCTE FORTE

- 1** Cresterea profitabilitatii sectorului de la 0,7% in 2012 la 3,3% in 2016.
- 2** O treime din companiile din acest sector a inregistrat un profit de peste 20%.
- 3** Gradul de indatorare in scadere usoara la nivel consolidat (de la 67% in 2015 la 64,5% in 2016).
- 4** Tendinta de scadere a actiunilor in instanta impotriva firmelor din sector in ultimii 4 ani.
- 5** Mentinerea lichiditatii curente in intervalul 1,20-1,21 in ultimii trei ani analizati.
- 6** Autonomie ridicata din perspectiva acoperirii cheltuielilor de exploatare si financiare de ordin monetar, considerand doar trezoreria curenta si incasarea tuturor creantelor inregistrate pe sold (114 zile).
- 7** Mai mult de jumatate dintre companii au efectuat investitii in 2016, inregistrand un raport Capex/ Amortizare supraunitar (57%).
- 8** Acoperirea cheltuielilor cu dobanzile prin rezultatul operational la nivel consolidat exprima o tendinta de crestere pe parcursul celor 5 ani analizati, ajungand la 17 in 2016.
- 9** Reducerea cu aproximativ 32% a valorii datoriei companiilor catre Bugetul de Stat in 2017, comparativ cu 2016.
- 10** Evolutie pozitiva a structurilor de primire turistica in ultimii 6 ani, ceea ce indica cresterea cererii pentru servicii turistice si, implicit, a activitatii agentilor turistice.

VULNERABILITATI

- 1** Aproape un sfert din companiile care activeaza in sector nu obtin profit din activitatea de baza (22%), iar aproape jumatate (47%) dintre companii au inregistrat o scadere a rezultatului net.
- 2** Ca orizont de finantare, 72% dintre companii au 100% datoriile orientate pe termen scurt.
- 3** Riscul unor presiuni asupra lichiditatilor, intrucat indicatorul CCR (Cash Coverage Ratio) este foarte aproape situat de pragul de 100% (102% in 2016, 101% in 2014 si 2015).
- 4** Evolutie negativa a randamentului capitalurilor proprii (de la 25,9% in 2015 la 23,3% in 2016), in conditiile unei capitalizari de 35,5% la nivel consolidat.
- 5** Mai mult de o treime din companii au lichiditatea curenta sub 1.
- 6** Ciclul de conversie a banilor negativ la nivel consolidat si in scadere, ajungand la -14 in 2016.
- 7** 40% din companii au gradul de indatorare peste 80%.
- 8** Peste jumatate din companiile din sector au un risc de insolventa peste medie (51%).
- 9** Polarizare crescuta in ceea ce priveste cifra de afaceri realizata de Top 10% jucatori (peste 88,2% in 2016).
- 10** Cresterea numarului de incidente bancare in 2016 si 2017 (19 in ambii ani), de la 1-2 per an, inregistrate in perioada 2013-2015.

1. LICHIDITATE SI INDICATORI DE ACTIVITATE

Lichiditatea curenta inregistrata la nivelul intregului sector pe parcursul anului 2016 a fost de 1,20, capitalul de lucru foarte redus fiind expus in fata unor socuri negative si intr-un context volatil (scadere venituri sau neincasare a creantelor). Gradul de acoperire al datoriilor pe termen scurt prin trezoreria neta a crescut pe parcursul ultimilor trei ani analizati, atingand valoarea de 35% in 2016, de la 34% valoarea inregistrata in 2015, respectiv 28% in 2014. Aceasta dinamica s-a inregistrat pe fondul cresterii ciclului operational (durata cumulata a rotatiei stocurilor si creantelor) de la 71 zile (2012) la 82 zile (2016). Cresterea marginala a indicatorului lichiditate numerar se inregistreaza pe fondul cresterii soldurilor la furnizori si banci, durata medie de plata a datoriilor pe termen scurt inregistrata in anul 2016 fiind de 97 de zile, in crestere fata de nivelurile inregistrate in anii anteriori (90 zile in 2015, respectiv 85 zile in 2014). Ciclul de conversie al banilor ramane negativ, inregistrand un nivel de -14 zile pe parcursul anului 2016, in crestere fata de valoarea inregistrata in 2015 (-11 zile). Valoarea negativa a acestuia este data de o durata de rotatie a stocurilor scazuta comparativ cu alte sectoare si confirma apelul semnificativ la creditul comercial primit din partea furnizorilor.

Companiile din sectorul analizat inregistreaza o autonomie in situatii de forta majora de 114 zile in conditiile in care toate creantele pe sold se incaseaza, in crestere fata de ultimii doi ani (109, respectiv 100 zile).

In cazul sectorului analizat, CCR s-a mentinut deasupra pragului de 1 si in anul 2016, inregistrand un nivel de 102%, in usoara crestere comparativ cu nivelul inregistrat in anul anterior, respectiv 101%. Dinamica acestuia este cuplata cu o mentinere a nivelului de lichiditate (rata numerar fiind de 35%), iar numerarul inregistrat la nivel sectorial este generat intrinsec, in conditiile in care marginea de profit creste si ea usor, iar durata medie de plata a furnizorilor creste.

Avand in vedere gradul ridicat de expunere a companiilor din sectorul analizat la neincasarea creantelor, este foarte important sa analizam evolutia duratei medii de incasare a creantelor (DSO) in timp. Observam ca firmele care activeaza in sectorul **Activitati ale agentilor turistice** au raportat o durata medie de incasare a creantelor fluctuanta pentru ultimii cinci ani, dar sub pragul raportat la nivel national. Durata medie de colectare a creantelor inregistrata in sectorul analizat a crescut de la 66 de zile, nivelul inregistrat in 2012, la 78 zile in 2016, in timp ce media inregistrata la nivel national in aceeasi perioada analizata a scazut de la 100 de zile pana la 93 zile.

Indicatorii de Lichiditate	2016	2015	2014	2013	2012
Lichiditatea Curenta	1,20	1,21	1,21	1,14	1,04
Lichiditatea Imediata (QR)	1,16	1,17	1,17	1,09	0,99
Lichiditatea Numerar (Cash R)	0,35	0,34	0,28	0,23	0,24
Defensive Interval Ratio (DIR)	114	109	100	100	
Cash Coverage Ratio (C.C.R.)	102%	101%	101%	97%	

Sursa: MF, Date prelucrate Coface

Indicatorii de Activitate	2016	2015	2014	2013	2012
DSO (Durata Incasare Creante)	78	74	69	77	66
DIH (Durata Rotatie Stocuri)	4	4	4	5	5
DPO (Durata Rotatie DTS)	97	90	85	101	87
Ciclul Operational (Stocuri+Creante)	82	78	73	82	71
CCC (Cash Conversion Cycle)	-14	-11	-13	-19	-16

Sursa: MF, Date prelucrate Coface

2. PROFITABILITATE SI INDICATORI DE SOLVABILITATE

Rezultatul net consolidat la nivel sectorial pentru anul 2016 a fost de 3,3%, inregistrand o crestere usoara fata de nivelul din 2015 (3,1%). Cu toate acestea, 22% dintre companii au avut o pierdere neta la sfarsitul anului 2016, cu 16% dintre companii inregistrand o pierdere mai mare de -20% si 36% dintre companii inregistrand un profit peste 20%.

Gradul de indatorare la nivelul sectorului de 64,5% este in scadere fata de cel inregistrat in 2015 (67%). Cu toate acestea, resursele de finantare sunt orientate cu preponderenta pe termen scurt (81,3% in total datorii la nivel consolidat), in conditiile in care 72% dintre companii au 100% datorii orientate pe termen scurt. Este de mentionat faptul ca 25% dintre companii prezinta un grad de capitalizare negativ (echivalent cu o indatorare mai mare decat 100%), iar pentru 15% gradul de indatorare depaseste 80%.

De remarcat indicatorul ROE (rata profitului raportata la capitalurile proprii) care a atins valoarea de 23,3% in 2016, in conditiile unei capitalizari relativ ridicate la nivel de sector (~35,5%).

Din perspectiva capitalizarii profitului, in 2016 s-au platit dividende de peste 52 MIL RON, valoare ce acopera aproape integral profitul consolidat la nivelul anului 2015 ~ 56 MIL RON.

Gradul de acoperire a cheltuielilor cu dobanzile prin rezultatul operational (EBIT/ Ch. cu dobanzile) a fost in crestere de-a lungul perioadei analizate, atingand valoarea 17 in 2016, ceea ce arata ca profitul poate fi folosit in acoperirea unei parti destul de importante a cheltuielilor de finantare din surse straine, in conditiile in care nu este repartizat ca dividend.

Indicatorii de Profitabilitate	2016	2015	2014	2013	2012
Rezultatul Net : Cifra de afaceri	3,3%	3,1%	1,6%	1,4%	0,7%
EBIT : Cifra Afaceri	4,2%	4,3%	2,7%	3,1%	1,9%
ROA (Randamentul Activelor)	6,5%	6,9%	3,9%	3,0%	1,6%
ROE (Randamentul Capitalurilor)	23,3%	25,9%	16,6%	16,9%	9,2%
OROA (R. Operational al Activelor)	10,1%	11,3%	7,6%	7,6%	5,1%

Sursa: MF, Date prelucrate Coface

Indicatorii de Solvabilitate	2016	2015	2014	2013	2012
Grad Indatorare (Datorii : Active)	64,5%	67,0%	70,0%	76,7%	76,0%
Orizontul de finantare (DTS:Datorii)	81,3%	80,3%	78,8%	76,3%	77,2%
Active Imobilizate Corporale : Active	31,3%	28,9%	32,0%	30,9%	37,7%
EBIT / Ch. Cu Dobanzile	17,0	16,3	8,8	6,1	5,7

Sursa: MF, Date prelucrate Coface

3. INVESTITII SI TENDINTE LA NIVEL DE SECTOR

Pe parcursul anului 2016, companiile din sectorul analizat au alocat investitii semnificative pentru extinderea activelor fixe. Eliminând impactul vanzării de active corporale sau ajustării pentru depreciere, ponderea CAPEX in total active a fost de 23% pentru 2016, in crestere semnificativa comparativ cu anul anterior, cand ponderea CAPEX in total active a fost de 11%. Media amortizării inregistrate la nivel sectorial a scazut cu 1 punct procentual in 2016 fata de 2014 si 2015, atingand valoarea de 11%. Raportul dintre cheltuielile cu capitalul (CAPEX) si amortizare a fost de 210% in 2016, ceea ce inseamna ca investitiile in activele fixe au acoperit mijloacele fixe amortizate. Din 2012 pana in prezent, putem vorbi despre un proces de investire, mai putin in 2013 si 2015, cand ponderea CAPEX a fost de 53%, respectiv 94%, cheltuielile cu capitalul nereusind sa acopere valoarea amortizata a activelor fixe. In acest context, peste jumatate din companii (57%) au efectuat investitii in 2016, inregistrand un raport Capex/Amortizare supraunitar.

Utilizand indicele Herfindahl-Hirschman pentru a aprecia nivelul de concentrare, observam ca sectorul analizat este marcat de un nivel relativ scazut de concentrare, indicatorul HHI pentru fiecare dintre ultimii cinci ani fiind sub 500. Acest lucru este confirmat si de ponderea cotei de piata cumulate detinute de cei mai importanti 10 jucatori, respectiv 37%. Cu toate acestea, ponderea in totalul cifrei de afaceri a top 10% companii din sector a fluctuat usor in ultimii 5 ani, dar s-a mentinut la un nivel foarte ridicat (87% in 2012, in 2016 atingand valoarea de 88,2%).

Indicatori Privind Investitiile	2016	2015	2014	2013	2012
Ritm CAPEX (Capex1: Active Corporale0)	23%	11%	13%	6%	20%
Ritm Amortizare (Lag 1 an)	11%	12%	12%	12%	14%
CAPEX /Amortizare	210%	94%	109%	53%	142%

Sursa: MF, Date prelucrate Coface

Evolutie companii sector	2016	2015	2014	2013	2012
Numar companii inregistrate	7,3%	9,1%	8,0%	7,2%	7,9%
Numar companii exit	12,7%	21,2%	17,9%	18,9%	17,8%
Raport OUT : IN	1,74	2,33	2,23	2,63	2,27
Numar Top 10% companii	196	204	177	197	193
Pondere in total CA a TOP 10% companii	88,2%	88,2%	88,7%	87,3%	87,0%

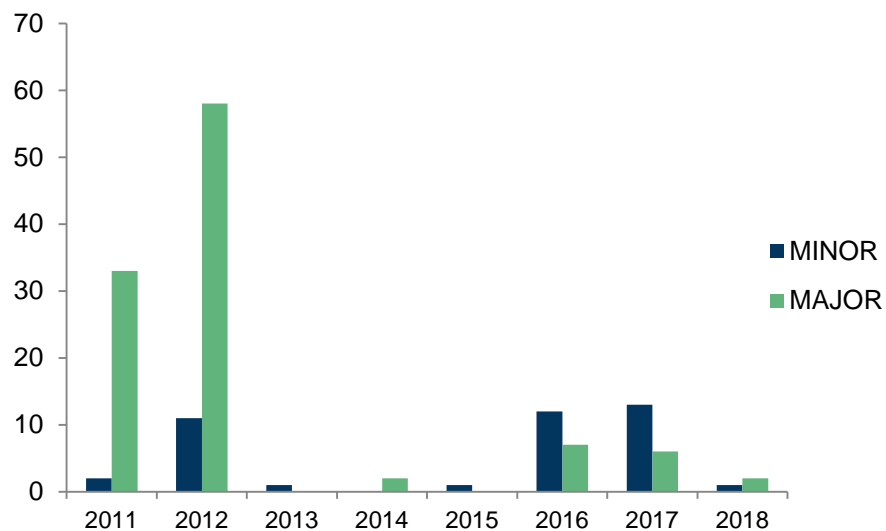
Sursa: MF, Date prelucrate Coface

COMPORTAMENTUL DE PLATA

Incidente de plata

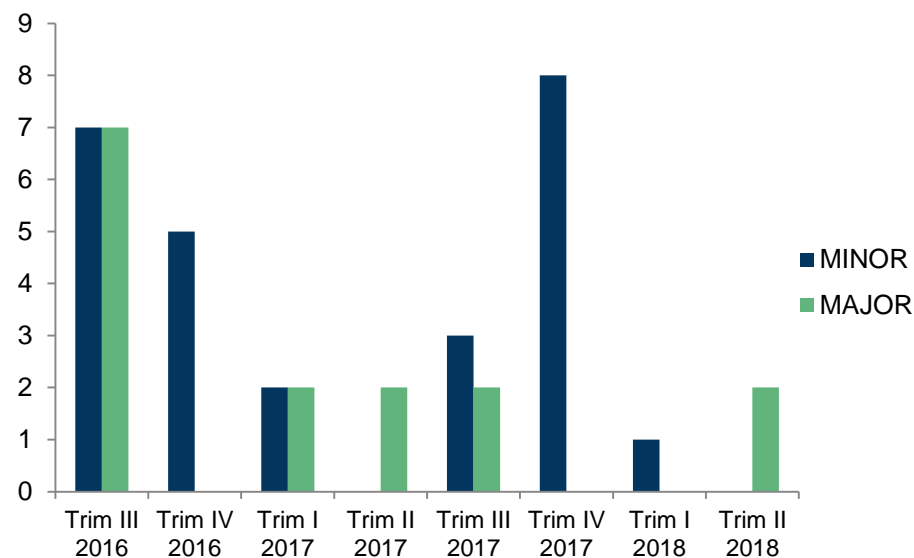
Din perspectiva incidentelor bancare, am analizat evolutia acestora pentru companiile cu cifra de afaceri > 500 MII EUR din sector la nivelul lunii iunie 2018. Se observa o stabilizare la sub 20 de incidente pe an incepand cu 2013. Atat in 2016, cat si in 2017, s-au inregistrat cu precadere incidentele minore. In 2016, toate incidentele au fost realizate de aceeasi companie, in timp ce un an mai tarziu trei companii au inregistrat astfel de cazuri. De asemenea, daca ne uitam din punct de vedere trimestrial incepand cu acum doi ani, maximum de incidente a fost inregistrat in a doua parte a anului 2016 (trimestrul III).

Evolutia incidentelor bancare pentru companiile din sectorul analizat in ultimii 8 ani

Sursa: CIP, Date prelucrate Coface

Evolutia incidentelor bancare pentru companiile din sectorul analizat in ultimele 9 trimestre

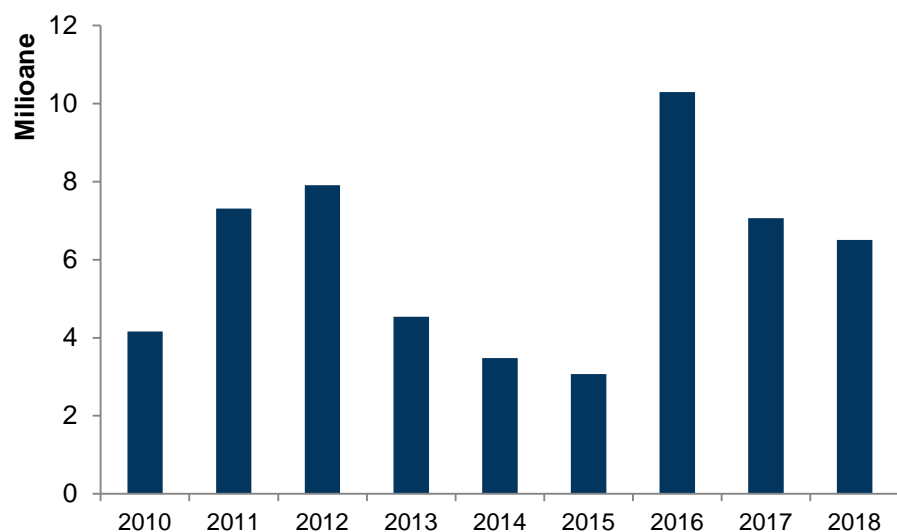

Sursa: CIP, Date prelucrate Coface

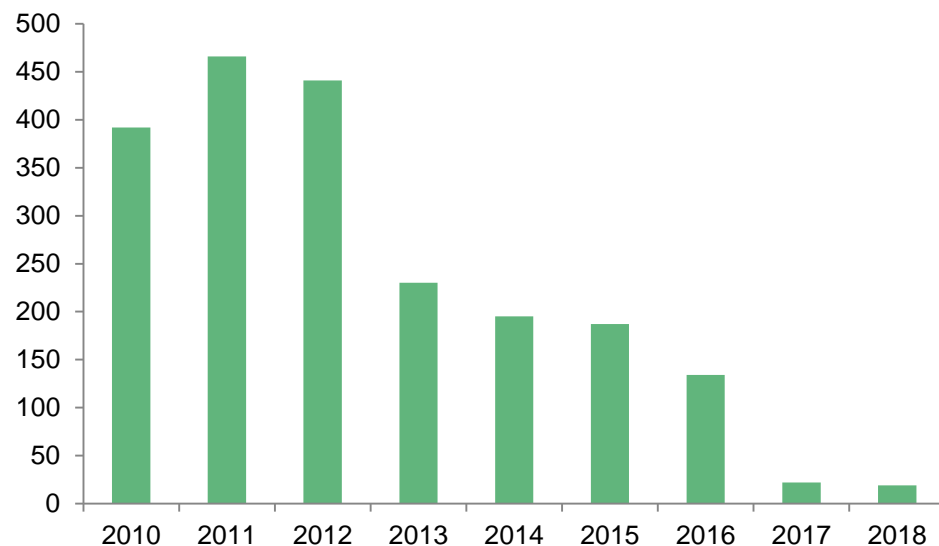
Datorii la Bugetul de Stat

În ceea ce privește datoriile către Bugetul de Stat, din datele publicate de ANAF pentru toate companiile din acest sector se remarcă următoarele: atât numărul companiilor care au înregistrat datorii a scăzut (în special din cauza pragurilor stabilite de ANAF, începând cu obligațiile restante la 31.12.2016, în baza cărora se publică doar lista companiilor care înregistrează datorii peste un anumit prag), cât și valoarea datoriilor a scăzut (însa nu proporțional), în 2018 existând în continuare posibilitatea atingerii unei valori mai mari decât cea din 2017. Se poate observa că datoriile către Bugetul de Stat au fost înregistrate concomitent cu incidentele de plată, în 2016 și 2017 având loc maximum incidentelor de plată din ultimii 5 ani, dar și cele mai mari două valori a datoriilor. În 2016, aproximativ 6% din companiile din acest sector au înregistrat datorii la Bugetul de Stat, situație care pare a se fi îmbunătățit semnificativ atât în 2017, cât și în 2018.

Evolutia datoriilor la Bugetul de Stat pentru companiile analizate in ultimii 8 ani

Numarul companiilor care au inregistrat datorii la Bugetul de Stat in ultimii 8 ani

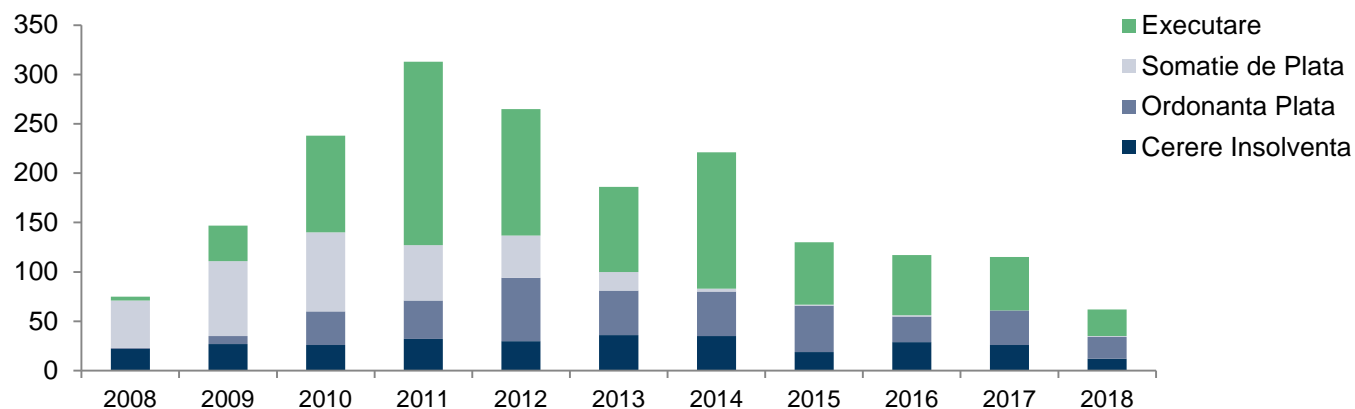
Sursa: ANAF, Date prelucrate Coface

Sursa: ANAF, Date prelucrate Coface

Dosare in instanta

In ceea ce priveste dosarele in instanta se observa o usoara tendinta de scadere a actiunilor impotriva companiilor din acest sector in ultimii patru ani (2014 - 2017). Cel mai scazut numar al dosarelor s-a inregistrat in 2008 (inainte de criza), iar trei ani mai tarziu numarul acestora a crescut de 4,2 ori, atingand maximum perioadei analizate. Un aspect important de punctat este ca numarul somatiilor de plata tinde sa se reduca incepand cu 2010, iar numarul executarilor indica o volatilitate ridicata, cu valori cuprinse intre 54 si 186 pe parcursul aceleiasi perioade. Per total, tendinta actiunilor in instanta este de scadere, iar cea mai mare parte este reprezentata in continuare de executari si ordonante de plata.

Evolutia dosarelor in instanta in ultimii 11 ani

Sursa: PortalJust, Date prelucrate Coface

Distributia dosarelor in instanta pe ultimii 11 ani si tip dosar

Procedura	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cerere Insolventa	22	27	26	32	30	36	35	19	29	26	12
Ordonanta Plata	1	8	34	39	64	45	45	47	26	35	22
Somatie de Plata	48	76	80	56	43	19	3	1	1	0	1
Executare	4	36	98	186	128	86	138	63	61	54	27
TOTAL	75	147	238	313	265	186	221	130	117	115	62

Sursa: PortalJust, Date prelucrate Coface

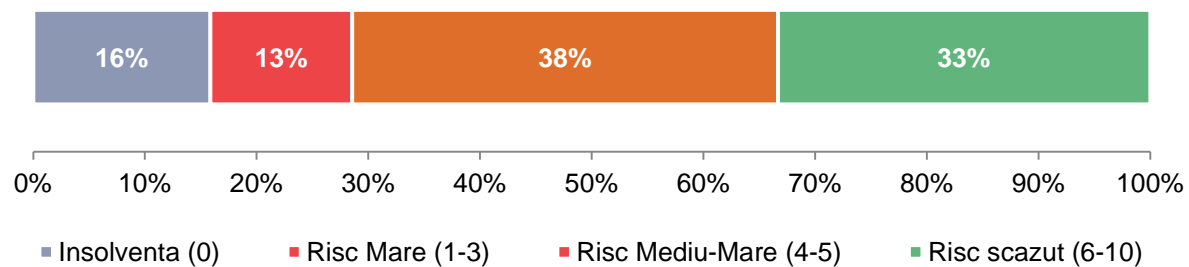

4. DISTRIBUTIA @RATING COFACE SI TENDINTE IN SECTOR

Distributia @rating Coface

Din totalul de 1.989 companii active in anul 2016, Coface a analizat 63 de companii ~ 3%, dar care au o pondere a cifrei de afaceri de 54% in cifra de afaceri consolidata la nivel de sector. In acest context, cele mai multe companii (38%) sunt incadrate de Coface drept companii cu un risc mediu-mare, avand ratingurile 4 sau 5. La extreme se afla cu procentaje de 13% companii care au un risc mare de insolventa (ratinguri 1-3), respectiv 33% companii cu risc scazut (ratinguri 6-10).

@rating Coface - distributie companii analizate 2016

Sursa: Coface

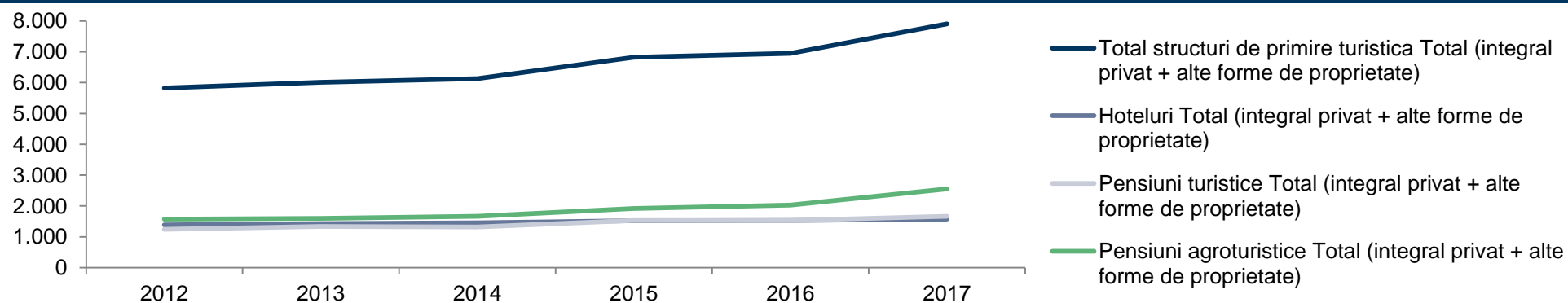
Tendinte in sector

Datele publicate de INS cu privire la evolutia structurilor de primire turistica in perioada 2012-2017 indica o crestere continua in acest interval, ajungandu-se la 7.905 structuri de primire turistica. Din acestea, pensiunile agroturistice sunt majoritare, iar proprietatea integral privata domina fiecare tip de structura.

Numar structuri de primire turistica si forma lor de proprietate		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total structuri de primire turistica	Total (integral privat + alte forme de proprietate)	5.821	6.009	6.130	6.821	6.946	7.905
	Proprietate integral privata	5.271	5.457	5.576	6.262	6.362	7.312
Hoteluri	Total (integral privat + alte forme de proprietate)	1.384	1.429	1.456	1.522	1.530	1.577
	Proprietate integral privata	1.167	1.207	1.248	1.311	1.328	1.377
Pensiuni turistice	Total (integral privat + alte forme de proprietate)	1.247	1.335	1.323	1.527	1.530	1.666
	Proprietate integral privata	1.200	1.293	1.284	1.483	1.487	1.621
Pensiuni agroturistice	Total (integral privat + alte forme de proprietate)	1.569	1.598	1.665	1.918	2.028	2.556
	Proprietate integral privata	1.520	1.544	1.587	1.863	1.970	2.489

Sursa: INSEE, [9999_00 - subliniat](#) - date provizorii

Evolutia structurilor de primire turistica 2012 - 2017

Sursa: INSSE, Date prelucrate Coface

Ca valoare a serviciilor agentilor turistice si ale tur-operatorilor, 2016 reflecta o scadere cu 19% fata de anul interior, ajungandu-se la valoarea de 3,7 MLD RON. Maximul valorii acestui tip de servicii a fost atins in 2014, cand a trecut pragul de 4 MLD RON. O scadere (1,6%) este remarcata si la nivelul altor servicii de rezervare si asistenta turistica.

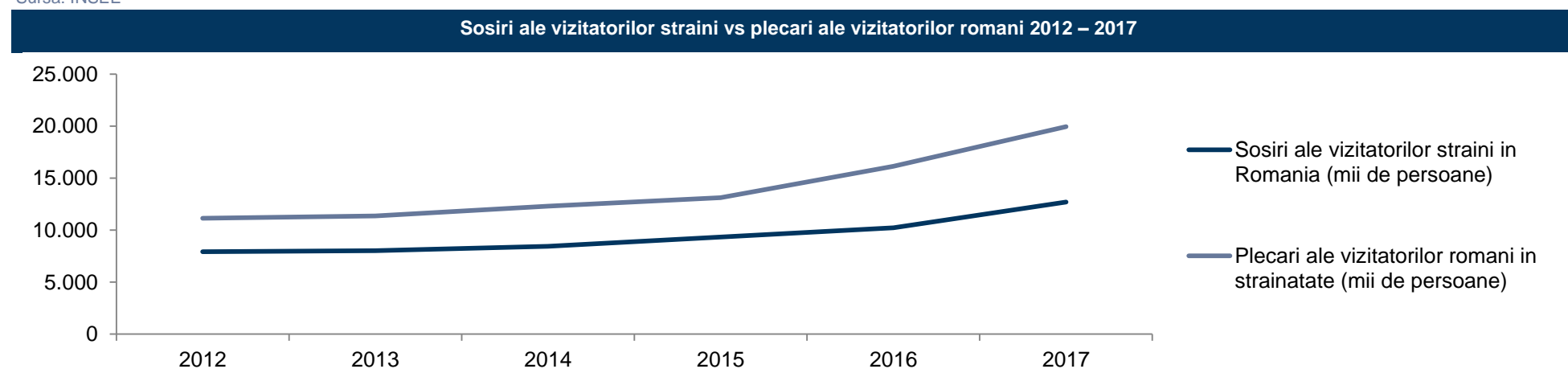
Valoarea serviciilor prestate pentru populatie (MIL RON)					
	2012	2013	2014	2015	2016
Activitati ale agentilor turistice si ale tur-operatorilor	3.923,4	3.976	4.225,2	4.635,8	3.761,5
Alte servicii de rezervare si asistenta turistica	124	134,1	165,8	152,7	150,4

Sursa: INSEE, 9999,00 - subliniat - date provizorii

In ultimii 6 ani, nivelul plecarilor turistilor romani in strainatate a fost mai mare decat cel al vizitatorilor straini in Romania. Ca rata de crestere, numarul sosirilor vizitatorilor straini a crescut cu 60% in perioada 2012-2017, in timp ce plecarile vizitatorilor romani in strainatate a crescut cu 78%.

Sosiri ale vizitatorilor straini vs Plecari ale vizitatorilor romani						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sosiri ale vizitatorilor straini in Romania (mii de persoane)	7.937	8.019	8.442	9.331	10.223	12.706
Plecari ale vizitatorilor romani in strainatate (mii de persoane)	11.149	11.364	12.299	13.118	16.128	19.940

Sursa: INSEE

Sursa: INSEE, Date prelucrate Coface

Aceasta prezentare contine exclusiv proprietatea intelectuala a autorului de la data prezentului document si in conformitate cu informatiile disponibile la aceasta data. Documentul a fost elaborat din diverse surse considerate a fi serioase si de incredere. Cu toate acestea, autorul nu garanteaza in niciun fel ca informatiile continute in acest material sunt adevarate, corecte si complete. Prezentarea si analiza datelor sunt oferite cu buna credinta si doar in scop informativ. Ca o completare la acest material, alte informatii vor fi colectate in alt mod de catre cititor. Autorul nu isi asuma nicio raspundere pentru pierderile rezultate din utilizarea sau fundamentarea datelor folosite in prezentare. Cititorul nu este autorizat sa extraga sau sa reproduca acest material si analiza implicit continuta pentru uz personal si intern, decat cu conditia ca acesta sa mentioneze, in mod clar, autorul. De asemenea, pentru a face orice declaratie publica sau pentru orice alt scop comercial, este nevoie de acordul scris al autorului.

Pentru mai multe informatii:
T. +40/374 670 720
comunicare-romania@coface.com
www.coface.ro

coface
FOR TRADE